

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Eugeniusz Wildowicz

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Klaudia Binienda

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie **K. P.**

skazanego z art. 231 § 2 k.k. przy zast. art. 11 § 3 k.k. i art. 19 § 1 k.k. i art. 4 § 1
k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 9 października 2020 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 15 grudnia 2017 r., sygn. akt IV Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 6 czerwca 2016 r., sygn. akt II K (...),

**oddala kasację oraz obciąża skazanego kosztami sądowymi
postępowania kasacyjnego**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 czerwca 2016 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w K. ,
w stosunku do jednego z oskarżonych występujących w tej sprawie, to jest K. P.
orzekł następująco:

1. uznał oskarżonego za winnego przestępstwa z art. 108 ust. 1 ustawy
z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr
162, poz. 1658 ze zm.) i za to wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności

oraz nawiązkę w kwocie 20.000 zł na rzecz Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków K. ul. K., w K. (pkt XXV wyroku);

2. uniewinnił oskarżonego od popełnienia czynu zarzucanego mu w punkcie XIII aktu oskarżenia (punkt XXVI wyroku);

3. uznał oskarżonego za winnego popełnienia przestępstwa z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 231 § 2 k.k. i art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., przy zastosowaniu 12 k.k. i za to wymierzył mu karę 1 roku pozbawienia wolności i karę grzywny 120 stawek dziennych w kwocie po 200 zł (punkt XXVII wyroku);

4. uniewinnił oskarżonego od popełnienia czynu zarzucanego mu w punkcie XX aktu oskarżenia (punkt XXVIII wyroku);

5. uniewinnił oskarżonego od popełnienia czynu zarzucanego mu w punkcie III aktu oskarżenia (punkt XXIX wyroku);

6. umorzył postępowanie karne przeciwko oskarżonemu o czyn opisany w punkcie II aktu oskarżenia (punkt XXX wyroku);

7. w miejsce zbiegających się w pkt XXV i XXVII wyroku jednostkowych kar pozbawienia wolności wymierzył oskarżonemu karę łączną 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (punkt XXXI wyroku);

8. wykonanie kary łącznej orzeczonej w punkcie XXXI wyroku warunkowo zawiesił na okres 5 lat próby (punkt XXXII wyroku).

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy i oskarżyciela publicznego, wyrokiem z dnia 15 grudnia 2017 r., sygn. akt IV Ka (...), Sąd Okręgowy w K. orzekł między innymi:

1. uchylił pkt. I, II, V, IX, X, XI, XIII, XV, XVI, XVIII, XXV, XXVIII, XXIX, XXXI, XL, XLII, XLV i XLVI zaskarżonego wyroku i w tym zakresie sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w K. , do ponownego rozpoznania (punkt I.1 wyroku);
2. w pozostałym zakresie dotyczącym skarżącego zaskarżony wyrok utrzymał w mocy (punkt II wyroku).

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wniósł obrońca skazanego, zarzucając mu „rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na jego treść, tj. art. 413 § 1 pkt 5) w zw. z art. 413 § 2 pkt 2) k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., co wyrażało się w jednoczesnym: 1) uchyleniu na mocy zaskarżonego rozstrzygnięcia pkt XXV wyroku Sądu Rejonowego w K. , II Wydziału Karnego

z dnia 6 czerwca 2016 r., dotyczącego skazania K. P. za jedno z dwóch przypisanych mu ostatecznie przestępstw, 2) uchyleniu powiązanego z tym pkt XXXI wyroku, w zakresie orzeczonej względem K. P. kary łącznej 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, 3) utrzymaniu w mocy pkt XXVII wyroku Sądu Rejonowego odnoszącego się jedynie do drugiego z przypisanych oskarżonemu czynów zabronionych z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 231 § 2 k.k. i art. 271 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k., za który wymierzono mu karę jednostkową w wymiarze jednego roku pozbawienia wolności i grzywnę 120 stawek dziennych, w kwocie po 200 zł, a wreszcie 4) utrzymaniu w mocy pkt XXXII wyroku Sądu I instancji, z którego wynika, że Sąd „na mocy art. 69 § 1 i § 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. warunkowo zawiesza oskarżonemu K. P. wykonanie kary łącznej pozbawienia wolności na okres 5 (pięć) lat próby - które to uchybienie doprowadziło w efekcie do sprzeczności w treści zaskarżonego orzeczenia uniemożliwiającej jego wykonanie, a to na skutek równoczesnego zamieszczenia w sentencji wyroku Sądu Okręgowego w K. , IV Wydziału Karnego Odwoławczego z dnia 15 grudnia 2017 r. rozstrzygnięcia co do przypisania K. P. odpowiedzialności karnej wyłącznie za jeden czyn zabroniony, w zakresie którego wymierzono mu opisaną wyżej karę jednostkową pozbawienia wolności i grzywny, obok orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania nieistniejącej już kary łącznej pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 5 lat, aktualizując tym samym przesłanki bezwzględnej przyczyny odwoławczej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 7) k.p.k. podczas gdy analiza sentencji wyroku Sądu ad quem z dnia 15 grudnia 2017 r. nie pozostawia wątpliwości co do tego, że wykonywanie jednostkowej kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec oskarżonego w pkt XXVII orzeczenia Sądu I instancji równocześnie z podporządkowaniem się przez niego warunkom okresu próby odniesionego do nieistniejącej już kary łącznej, nie jest możliwe, a tym samym, że wykonanie jednego rozstrzygnięcia powoduje unicestwienie drugiego, prowadząc w efekcie do sprzeczności logicznej.”

Podnosząc ten zarzut, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w K. wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W ocenie Sądu Najwyższego kasacja okazała się niezasadna.

Istotą postawionego w kasacji zarzutu jest wystąpienie w orzeczeniu Sądu II instancji bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k., tj. sprzeczności uniemożliwiającej wykonanie wydanego orzeczenia, do jakiej miało dojść wskutek naruszenia art. 413 § 1 pkt 5 w zw. z art. 413 § 2 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. Koniecznym jest zatem wskazanie na charakter przesłanki z art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k.

Przed wszystkim sprzeczność uniemożliwiająca wykonanie orzeczenia to wada, której nie da się naprawić poprzez określenie w uzasadnieniu sposobu prawidłowego jego rozumienia. Wskazywał na to wielokrotnie w swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy (por. m.in. wyroki SN z: 7 października 2005 r., sygn. akt III KK 2/05, 23 listopada 2005 r., IV KK 390/05, 14 października 2004 r., sygn. akt II KK 311/04). Rozstrzygnięcie zawarte w orzeczeniu nie podlega bowiem wykładni jak tekst prawny, lecz wykonaniu jako imperatywne oświadczenie woli organu procesowego. W niniejszej sprawie jest nim sąd. Musi zatem być sformułowane w sposób, który pozwala jednoznacznie identyfikować wszystkie istotne elementy rozstrzygnięcia.

Z drugiej strony dostrzec trzeba, że jednoznaczność identyfikacji wszystkich istotnych elementów rozstrzygnięcia w rozumieniu art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k. wyznacza punkt krytyczny dla oceny jego naruszenia znacznie powyżej minimalnych wymogów wskazanych w art. 413 § 1 i 2 k.p.k. Te ostatnie określają prawidłowość wydanego wyroku poddającą się procesowej kontroli w ramach zwykłych środków odwoławczych (art. 438 k.p.k.), w tym zwłaszcza zarzutu naruszenia przepisów postępowania, o ile mogły one mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia. Przepis art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k. znajdzie zaś zastosowanie jedynie wówczas, gdy nieprawidłowość w sposobie określenia rozstrzygnięcia przybierze postać kwalifikowaną w takim stopniu, że wykonanie orzeczenia będzie niemożliwe. Nie każde zatem naruszenie wymogów art. 413 § 1 i 2 k.p.k. równoznaczne jest z zaistnieniem w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej wskazanej w treści art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k.

Ponadto konieczne jest przyjęcie wąskiej wykładni art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k. Z treści tej nadzwyczajnej i jednocześnie radykalnej ze swej istoty, bo kasatoryjnej podstawy odwoławczej wynika bowiem bezwzględny nakaz uchylenia orzeczenia dotkniętego wadą bezskuteczności. W zgodzie z tym założeniem należy rozumieć pojęcie „sprzeczności uniemożliwiającej wykonanie orzeczenia”. Sprzeczność owa powoduje, że orzeczenie staje się bezskuteczne w tym znaczeniu, że niemożliwe jest jego wykonanie, tj. bezpośrednia egzekucja dokonana w sposób w tym orzeczeniu oznaczony. Uznać przy tym należy, że sprzeczność uniemożliwiająca wykonanie orzeczenia wystąpić może zarówno wtedy, gdy rozstrzygnięcie pozbawione zostanie tak istotnego elementu, że nie będzie czego wykonać, jak i wtedy, gdy wykonanie w nakazany sposób nie jest możliwe, a wreszcie wtedy, gdy wykonanie orzeczenia nastąpić może na więcej niż jeden sposób, a każdy z nich stanowić będzie formalną i materialną realizację nakazu wykonania.

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy za sprzeczność uniemożliwiającą wykonanie orzeczenia uznać można z pewnością wadliwy sposób określenia kary, unicestwiający możliwość jej wykonania. Wielokrotnie wskazywał na to swym orzecznictwie Sąd Najwyższy (por. wyroki SN z dnia: 3 kwietnia 2006 r., sygn. akt V KK 482/05; 22 października 2015 r., sygn. akt III KK 235/15; 21 października 2008 r., sygn. akt IV KK 316/08; 3 czerwca 2015 r., sygn. akt III KK 79/15).

Nie oznacza to jednak, że każda wadliwość w zakresie określenia kary, jej wymiaru i warunków wykonania, nawet przybierająca postać określonej językowej sprzeczności, zwłaszcza pomiędzy odrębnymi punktami orzeczenia, równoznaczna jest z istnieniem sprzeczności kwalifikowanej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k. Za taką uznać można natomiast sytuację, w której ujawniły się niemożliwe do rozszyfrowania wątpliwości, co do tego co było rzeczywistym zamiarem Sądu orzekającego w sprawie, tj. wymierzenie jakiej kary nastąpiło w wyroku, czy też jak ukształtowane zostały warunki jej wykonywania.

W układzie okoliczności niniejszej sprawy doszło niewątpliwie do naruszenia wymogów z art. 413 § 1 pkt. 5 i art. 413 § 2 pkt. 2 k.p.k. w zakresie precyzyjnego i zgodnego z wymogami określenia warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności w wymiarze 1 roku, nałożonej wyrokiem Sądu Rejonowego (pkt. XXVII wyroku Sądu Rejonowego), a utrzymanej

w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego (pkt. II wyroku tego Sądu). Trafnie zatem wystąpienie takiego uchybienia zidentyfikował skarżący. Doszło do niego wskutek wystąpienia szczególnego układu procesowego, tj. wzruszenia przez Sąd odwoławczy skazania za jeden z dwóch czynów, za które wymierzono kary jednostkowe i następnie karę łączną oraz wzruszenia samej kary łącznej, przy jednoczesnym utrzymaniu w mocy skazania za drugi czyn oraz utrzymaniu w mocy orzeczenia o warunkowym zawieszeniu wykonania kary. Choć więc w tych warunkach oczywiście upadła kara łączna, to jednak w mocy pozostało rozstrzygnięcie o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności wobec oskarżonego. Rzecz jednak w tym, że Sąd odwoławczy nie dokonał korekty rozstrzygnięcia o warunkowym zawieszeniu, przez jego dostosowanie do zmienionej sytuacji oskarżonego i do pozostałej w mocy jednej tylko z dwóch kar objętych karą łączną.

W ocenie Sądu Najwyższego nie powstała jednak sytuacja sprzeczności uniemożliwiającej wykonanie wobec skarżącego orzeczenia (tj. kary jednego roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem na okres 5 lat). Nie budzi bowiem wątpliwości, że orzekający w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy za prawidłowe uznał samo objęcie wymierzonej oskarżonemu kary pozbawienia wolności dobrodziejstwem warunkowego zawieszenia jej wykonania. Utrzymując w tej części kontrolowany wyrok Sądu I instancji pozostawił w niej co prawda wskazanie, że warunkowe zawieszenie odnosi się do kary łącznej, co było postąpieniem nieprawidłowym. Nie powstały w ten sposób jednak wątpliwości co do tego o którą karę chodzi, ani w jaki sposób wykonywana ma być orzeczona kara. Jednoznacznie określone zostało bowiem w orzeczeniu po pierwsze utrzymanie w mocy skazania za czyn z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 231 § 2 k.k. i art. 273 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. oraz wymierzona za ten czyn kara 1 roku pozbawienia wolności oraz kara grzywny. Zatem nikt, w tym przede wszystkim skarżący, nie może mieć wątpliwości co do samego faktu skazania ani co do faktu ukarania. Po drugie, utrzymano w mocy rozstrzygnięcie określające warunki wykonania kary, a precyzyjniej warunkowe zawieszenie jej wykonania. Zatem nikt, a przede wszystkim skarżący, nie może mieć wątpliwości co do tego, że wykonanie kary zostało warunkowo zawieszone. Po trzecie, utrzymano w mocy rozstrzygnięcie

określające okres warunkowego zawieszenia, co do którego nikt, w tym przede wszystkim skarżący, nie może mieć wątpliwości, że wynosi on 5 lat. Po czwarte wreszcie, pomimo językowej niespójności między orzeczoną karą 1 roku pozbawienia wolności a warunkowym zawieszeniem kary określonej nadal jako „kara łączna” nie można rozstrzygnięcia Sądu zrozumieć inaczej, jak w ten sposób, że Sąd Okręgowy utrzymał warunkowe zawieszenie wykonania kary i za prawidłowe uznał jego określenie na 5 lat. Nie sposób w szczególności uznać, by opisana wada w treści rozstrzygnięcia pozwalała na uznanie, że utrzymana w mocy kara pozbawienia wolności w wymiarze 1 roku przestaje być objęta dobrodziejstwem warunkowego zawieszenia jej wykonania, a zatem powinna być przekazana do wykonania w warunkach izolacji. Odmienne interpretacja tego wyjątkowego układu procesowego prowadziłaby do skutków negatywnych dla skazanego, wbrew istocie instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary i miałyby niewątpliwie charakter antygwarancyjny.

Skoro zatem niemożliwe jest przyjęcie innego sposobu odczytania rozstrzygnięcia niż wskazane wyżej nie sposób stwierdzić, by w sprawie wystąpiła kwalifikowana sprzeczność w rozumieniu art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k., uniemożliwiająca wykonanie wyroku. Wątpliwości takich nie miały zresztą sądy procedujące w sprawie, skoro orzeczona prawomocnie wobec skarżącego kara 1 roku pozbawienia wolności nie została skierowana do wykonania, za to niewątpliwie, zapewne także w przekonaniu skarżącego, bieg rozpoczął okres warunkowego zawieszenia wykonania kary.

W tych warunkach uznać trzeba, że błędne określenie kary, do której odnosi się rozstrzygnięcie o warunkowym zawieszeniu wykonania kary, nie będącej w istocie karą łączną pozbawienia wolności, lecz karą jednostkową pozbawienia wolności, w okolicznościach występujących w niniejszej sprawie, nie stanowi sprzeczności uniemożliwiającej wykonanie orzeczenia w rozumieniu art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k.

Wobec ograniczeń wskazanych w art. 523 § 2 k.p.k. w zw. z art. 523 § 4 k.p.k., dotyczących kasacji wnoszonych przez strony w sprawach, w których wymierzono karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, brak jest podstaw do prowadzenia rozważań dotyczących

ewentualnego wpływu naruszenia art. 413 § 1 i 2 k.p.k. na treść zaskarżonego wyroku, w rozumieniu art. 438 pkt. 2 k.p.k., albowiem kasacja jest w tym zakresie niedopuszczalna.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji.